

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ

Предмет: Реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата мр Горице Љубенов

Одлуком бр. 01-68/2-10.2. од 26. 1. 2015. године, именовани смо за чланове Комисије за преглед, оцену и одбрану докторске дисертације кандидата мр Горице Љубенов, дипл. инж. арх., под насловом:

**ДЕКОРАТИВНО ОБЛИКОВАЊЕ ТРАДИЦИОНАЛНЕ НАРОДНЕ АРХИТЕКТУРЕ
У РЕГИОНУ СТАРЕ ПЛАНИНЕ**

После прегледа достављене Дисертације и других пратећих материјала и разговора са Кандидатом, Комисија је сачинила следећи

РЕФЕРАТ

1. УВОД

1.1. Хронологија одобравања и израде дисертације

Кандидат Горица Љубенов, дипломирани инжењер архитектуре, пријавила је Научно-наставном већу Архитектонског факултета молбу за одобрење израде докторске дисертације под насловом **ДЕКОРАТИВНО ОБЛИКОВАЊЕ ТРАДИЦИОНАЛНЕ НАРОДНЕ АРХИТЕКТУРЕ У РЕГИОНУ СТАРЕ ПЛАНИНЕ** 25. јуна 2010. године.

Кандидат је 24. 5. 2001. године успешно одбранила магистарску тезу под насловом: „ЕНТЕРИЈЕР ПУТНИЧКОГ БРОДА СВЕТИ СТЕФАН“ на Факултету примењених уметности у Београду, смер Унутрашња архитектура, чиме је стекла и формалне услове за пријаву докторске тезе.

Наставно-научно веће је на седници одржаној 12. јула 2010. године донело одлуку бр. 01-1389/2-6.12 о именовану Комисије за оцену испуњености услова кандидата Горице Љубенов и теме докторске дисертације „**ДЕКОРАТИВНО ОБЛИКОВАЊЕ ТРАДИЦИОНАЛНЕ НАРОДНЕ АРХИТЕКТУРЕ У РЕГИОНУ СТАРЕ ПЛАНИНЕ**“, у саставу:

- др Милорад Рибар, редовни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду,
- др Мирјана Ротер Благојевић, ванредни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду,
- др Гордана Милошевић Јевтић, доцент Архитектонског факултета Универзитета у Београду,
- др Александар Кадијевић, редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Београду,
- др Игор Марић, дипл. инж. арх., научни сарадник ИАУС.

Наставно-научно веће Архитектонског факултета Универзитета у Београду је на седници одржаној 13. децембра 2010. Године, одлуком бр. 01-2841/2-2.3 прихватило реферат Комисије и наслов докторске дисертације, након чега га је проследило Универзитету на сагласност.

Веће научних области грађевинско-урбанистичких наука Универзитета у Београду се на седници одржаној 7. 6. 2011. године сагласило са предложеном темом. Наставно-научно веће Архитектонског факултета Универзитета у Београду је 23. 6. 2011. године, одлуком бр. 01-949/2-4.7 одобрило рад на теми докторске дисертације кандидата, за ментора је именовало др Милорад Рибара и одређен је рок 23. 6. 2016. године, до када кандидат може одбранити докторску дисертацију.

Јануара 2015. године, кандидат је, уз сагласност ментора, предао завршену докторску дисертацију, те је Наставно-научно веће Архитектонског факултета Универзитета у Београду на седници, одржаној 22. 1. 2015. године, донело одлуку о именовану Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације, у саставу:

Председник комисије:

- др Мирјана Ротер Благојевић, ванредни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду,

Ментор и члан комисије:

- др Милорад Рибар, редовни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду,

Члан комисије:

- др Александар Кадијевић, редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Београду,

Члан комисије:

- др Игор Марић, дипл. инж. арх., научни сарадник ИАУС.

1.2. Научна област дисертације

Дисертација која је предмет овог реферата је из научног поља *Техничко-технолошких наука*, научне области *Архитектура и урбанизам*, односно уже научне области *Историја, теорија и естетика архитектуре и визуелних уметности и обнова градитељског наслеђа*. Спроведено истраживање је научна студија аутентичног наслеђа насталог у прошлости деловањем народних градитеља старопланинског региона, која се бави прикупљањем, систематизацијом, компаративном анализом и валоризацијом декоративних облика архитектонских, просторних и конструктивних елемената традиционалних кућа и региону Старе планине.

Ментор током израде овог рада је др Милорад Рибар, редовни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду.

1.3. Биографски подаци о кандидату

Горица (Бојовић) Љубенов рођена је 23. 6. 1967. године у Пећи, Република Србија. Дипломирала је 1991. године на Грађевинско-архитектонском факултету, одсек Архитектура у Приштини (тема дипломског рада „Брод-хотел“). Магистрирала је 20. 5. 2001. године на Факултету примењених уметности, смер Унутрашња архитектура у Београду (тема магистарског рада: „Ентеријер путничког брода Свети Стефан“).

Професионалну каријеру кандидат започиње у Сектору за урбанизам, грађевинске и комунално-стамбене послове СО Бар (Црна Гора), у својству саветника за урбанизам у периоду од августа до децембра 1991. године. Од децембра 1991. до децембра 1998. ради у компанији „Браћа Карић“ у Београду. Од децембра 1998. до септембра 2000. године ангажована је на месту главног инжењера (за уређење пословног простора) у предузећу за телекомуникације „Мобтел Србија“ ПТТ.

Од септембра 2000. до марта 2009. године бави се пројектантским, извођачким и инвестиционим инжењерингом у предузећу за трговину и услуге „БГ некретнине“ д.о.о. у Београду.

Од марта 2009. године бави се истом пословном проблематиком у предузећу „Перфект“ д.о.о. у Београду. У периоду летњег семестра 2013. године обавља послове у статусу асистента на предмету Пројектовање трговачких и бизнис зграда на Универзитету *Унион - Никола Тесла – Факултет за градитељски менаџмент – Архитектура*, а у периоду зимског семестра исте године, на истом факултету, обавља послове асистента на предметима Дизајн у архитектури и Графички дизајн.

2. ОПИС ДИСЕРТАЦИЈЕ

2.1. Садржај дисертације

Докторска дисертација мр Горице Љубенов, дипл. инж. арх., под насловом ***ДЕКОРАТИВНО ОБЛИКОВАЊЕ ТРАДИЦИОНАЛНЕ НАРОДНЕ АРХИТЕКТУРЕ У РЕГИОНУ СТАРЕ ПЛАНИНЕ***, написана је на 512 страна и има девет поглавља. Основни

текст дисертације има 257 страна, док су прилози са фотографијама на 255 страна. Напомене су у виду фуснота.

На почетку, на 18 страна су наслов, састав комисије, посвета, захвалница резиме, кључне речи и научна област на српском и енглеском језику, као и садржај. На крају је краћа биографија кандидата и три изјаве.

1. Увод

1.1 Предмет рада, циљеви, полазне хипотезе и научне методе истраживања

1.2 Преглед извора и досадашња истраживања

2. Основни фактори који су утицали на развој насеља и архитектуре Пиротског округа

2.1. Природно-географски услови

2.2. Друштвено-економски и културно-уметнички утицаји

2.3. Морфолошке карактеристике насеља

3. Печалбарство Пиротског округа

3.1. Први подаци о печалбарењу у Пиротском округу

3.2. Кретања пиротских печалбара

3.3. Народни градитељи, „тајве“, „драгомани“ и њихове активности

3.4. Печалбарство у области Висока

3.5. Утицај кретања печалбара на архитектуру Србије и Бугарске

3.6. Дунђерски речник

4. Основне карактеристике традиционалне архитектуре сеоских и градских кућа у Пиротском округу

4.1. Опште карактеристике

4.2. Приказ карактеристичних примера варошке архитектуре

4.3. Приказ карактеристичних примера сеоске архитектуре

5. Анализа декоративне обраде просторних, архитектонских и конструктивних елемената

5.1. Куће у Пироту и Димитровграду

5.2. Куће у планинским селима Пирота и Димитровграда

6. Упоредна анализа и валоризација примењених декоративних облика и елемената у односу на ужи и шири контекст старопланинске архитектуре Србије и Бугарске

6.1. Упоредна анализа у односу на обликовне карактеристике

6.2. Упоредна анализа у односу на примењене материјале и технике грађења

6.3. Најзначајније локалне и регионалне вредности традиционалне архитектуре посматраног подручја

7. Закључна разматрања

8. Литература

8.1. Извори

8.2. Литература

9. Прилози и фотографије

2.2. Кратак приказ појединачних поглавља

У *Уводу* докторске дисертације дефинисан је *предмет* рада, научни циљеви истраживања, задаци истраживања, затим су постављене научне хипотезе и методе истраживања. Предмет истраживања у оквиру предложене теме су карактеристични декоративни облици и елементи традиционалне архитектуре подручја Старе планине – Пиротског округа, у 19. и првој половини 20. века. Основни предмет истраживања је студија аутентичног наслеђа насталог у прошлости деловањем народних градитеља старопланинског региона. Кроз прикупљање, систематизацију, компаративну анализу и валоризацију декоративних облика просторних, архитектонских и конструктивних елемената (као показатеља богатства архитектонске инвентивности, као и сведочанства времена и кретања градитељског потенцијала) сагледане су специфичност и аутохтоност ове архитектуре. Основни *циљ* овог рада је да се традиционална архитектура у области Старе планине – Пиротског округа која је до данас сачувана истражи, научно опише, типолошки компарира и да се утврде њене опште и специфичне вредности са становишта декоративне обраде просторних архитектонских и конструктивних елемената. Резултат овог рада је стварање материјала о декорацијама, дефинисање основних кодова и облика развоја традиционалне архитектуре у региону Старе планине, чиме ће се допунити постојећа знања и грађа о стамбеној, сакралној архитектури по планинским селима и општинама Пироту и Димитровграду.

У *другом поглављу* рада, *Основни фактори који су утицали на развој насеља и архитектуре*, разматрани су природно-географски, друштвено-економски, културно-уметнички и морфолошки утицаји који су заслужни за формирање насеља у старопланинском региону. Са природно-географског аспекта сагледавајући повољан положај, рељеф, геолошки састав, климатске прилике, хидрографске особине старопланинског терена, евидентно је да трагови живота датирају још из времена неолита, затим бронзаног и каменог доба. Ова територија је у античком периоду била важна тачка у повезивању истока и запада, а пут је задржао првенство кроз време, у византијско доба, затим у римско (Вија милитарис), у средњем веку царски пут, а у време Турског царства Цариградски друм. Подаци о настанку насеобина (Пирот, Цариброд – Димитровград) везују се за близину овог друма.

Истраживана села у Пиротском округу припадају микролокалитету Висок, Забрђе, а према геоморфолошкој структури терена сврставају се у села потпуно збијеног типа.

У *трећем поглављу*, *Печалбарство Пиротског округа*, дефинисано је печалбарство, које се као карактеристична допунска привредна грана на подручју Пиротског округа јавља отприлике крајем 18. века. Сиромашно становништво бавило се разним печалбарским гранама, међу којима је најмасованија дунђерај. На хиљаде људи одлазило би годишње у печалбу у Загорје, Влашку, Софију и Србију. Ово је условило крупне промене у привредном и друштвеном развоју поменутих области. То траје до тридесетих година 20. века, мада се након Првог светског рата поједине печалбарске гране потискују и лоцирају само у Високу.

У овом поглављу представљена су дела која су дунђери печалбари, преносећи градитељске вештине и технике грађења, стварали на поменутиим просторима. Осим што су утицали на културно-социјални живот старопланинског становништва, пиротски печалбари умногоме су заслужни за стварање и обликовање традиционалне народне архитектуре.

Четврто поглавље дисертације, *Основне карактеристике традиционалне архитектуре сеоских и градских кућа у Пиротском округу*, конципирано је у циљу изношења општих карактеристика најпре варошке архитектуре Пирота и Димитровграда, а затим архитектуре старопланинских села у Пиротском округу. Методом прикупљања података на терену (обрађена су 37 села, Пирот и Димитровград) дошло се до обимне грађе, тако да су у оквиру овог поглавља описани, систематизовани и типолошки дефинисани карактеристични примери кућа у селима и поменутиим градовима.

Пето поглавље рада, *Анализа декоративне обраде архитектонских, просторних и конструктивних елемената*, суштина је истраживачког рада. У оквиру овог поглавља анализирано је 942 примера (фотографија), представника архитектонских елемената и уз то приложено 28 прилога. Анализирањем и систематизовањем грађе прикупљене на терену дошло се до података о обимности анализираних елемената (просторних, архитектонских, конструктивних, варошке и сеоске архитектуре), што је показатељ богатства и разноликости традиционалне баштине. Сумирајући анализе добили смо резултате о нивоу декоративности елемената, о пореклу и генези декорација и о уметничко-занатском сензибилитету народног неимарства. Велики број јединствених традиционалних елемената показатељ је да се на овом простору створила архитектура јединственог, аутентичног и богатог традиционалног израза и разноврсних форми, што потврђује прву хипотезу.

У *шестом поглављу* рада, *Упоредна анализа и валоризација примењених декоративних облика и елемената у односу на ужи и шири контекст старопланинске архитектуре Србије и Бугарске*, извршена је компаративна анализа елемената варошке и сеоске архитектуре Србије и Бугарске у односу на обликовне карактеристике, материјале и технике градње. Анализом се дошло до значајних података о примењеном декоративном обликовању техникама градње и у области Старе планине, Србије и Бугарске.

Основни закључак ове анализе је да су компарирани елементи потврдили другу почетну хипотезу, јер су сличности, такође и идентична обликовања архитектонских елемената на шире посматраној територији Србије и Бугарске, у оквиру стамбене и сакралне архитектуре, доказала да су дело руку истих мајстора односно мајсторских група, што је у основи тврдња о кретању пиротских печалбара, који су значајно утицали и на обликовање и карактеристике традиционалне народне архитектуре.

Вредновање архитектонског наслеђа, заштита вредности традиционалне сеоске и варошке архитектуре (валоризација) обрађена је уз дефинисање најзначајнијих локалних и регионалне вредности традиције и њених представника.

У *седмом поглављу*, *Закључна разматрања*, дата је оцена о истраживању и потврђености хипотеза, што је показало да је традиционална архитектура старопланинског региона анализирана према декоративном обликовању просторних, архитектонских и конструктивних елемената сагледаних кроз њихове културно-историјске, етнографске и

уметничке вредности – аутохтона и раритетна и такође да поседује посебан значај у функцији очувања културне баштине и народног градитељства овог краја.

Како је вредновање овог архитектонског наслеђа на ниском нивоу (изузимајући мали број објеката у Пироту), у закључку се указује на проблем одумирања села услед великих миграција село-град и нестајања архитектонске баштине. У циљу очувања исте износи се мишљење о начину и могућностима очувања и заштите вредних објеката по селима Висока и Забрђа.

У осмом поглављу дат је детаљан попис коришћене литературе и извора.

У деветом поглављу дат је велики број прилога и фотографија (од којих је највећи број дело аутора рада).

На крају рада су *биографија аутора и изјаве о ауторству*.

3. ОЦЕНА ДИСЕРТАЦИЈЕ

3.1. Савременост и оригиналност

У докторској дисертацији кандидата мр Горице Љубенов остварен је значајни научни допринос у ужој научној области *историја, теорија и естетика архитектуре и визуелних уметности и обнова градитељског наслеђа*, посебно везано за проучавање и заштите градитељског наслеђа. Специјалан значај и оригиналност овог истраживања огледа се у томе што оно представља вредан допринос у области уметничко-декоративног обликовања елемената традиционалне архитектуре, која није до сада као предмет истраживања обрађивала овде истражена старопланинска села.

Савременост истраживања огледа се у начину спровођења метода анализе, уз поштовање општих и посебних метода вредновања архитектонског наслеђа. Тражећи одговоре на проблематику урушавања и пропадања објеката, све у циљу заштите градитељског наслеђа, посебно се посветила пажња анализи матрица које су неимари у прошлости примењивали.

3.2. Осврт на референтну и коришћену литературу

АЏИНБЕРГ, А. *Термиолошки речник: Стилони, архитектура, ентеријер, намештај*. Београд: Просвета, 2007.

Атлас народног градитељства Србије: Народно градитељство општине Књажевац – Стара планина. Београд: Републички завод за заштиту споменика културе Србије, 2003.

ВЕЛКОВА, С. *Ковчези Пирота и околине*. Пирот: Музеј Понишавља, 2005.

ВИДАНОВИЋ, Сазда Гаврило. *Висок*. Београд: Научна књига, 1955.

ВИДАНОВИЋ, Сазда Гаврило. *Видлич – Забрђе* (докторска дисертација). Београд: Научно дело, 1960.

ДЕРОКО, Александар. *Капци на прозорима и ћепенцима*. Скопље: Гласник Скопског научног друштва 21, Одељење друштвених наука 12 (стр. 119–122), 1940.

ДЕРОКО, Александар. *Народна архитектура 2, Фолклорна архитектура Југославије*. Београд: Научна књига, 1964.

- ДЕРОКО, Александар. *Главе димњака у нашој народној архитектури*. Београд: Зборник Етнографског музеја у Београду (стр. 32–38), 1953.
- ДЕРОКО, Александар. *Народно неимарство I: Стара сеоска кућа*. Београд: САНУ, 1968.
- ЗЛАТЕВ, Тодор. *Бугарска градска и сеоска кућа I, II*. Софија: Наука и искуство, 1934.
- ЈОВАНОВИЋ, Борисав. *Стари занати Пирота и околине*. Пирот: Народна библиотека, 2012.
- КОЛИЋ, Бранислав. *Развој куће и културе становања у селима Србије*. Београд: Гласник Етнографског музеја, 1980.
- КОЛИЋ, Бранислав. *Сеоска архитектура и руризам: теорија и елементи*, Београд: Грађевинска књига, 1958¹, 1973².
- КОЛИЋ, Бранислав. *Стара градска и сеоска архитектура у Србији*. Београд: Просвета, 1949.
- КОЛИЋ, Бранислав и Ђорђе Симоновић. *Сеоска насеља Србије*. Београд: ИЦС, 1975.
- КОЛИЋ, Бранислав. *Стари балкански градови, вароши и варошице*. Београд: Издавачко информативни центар студената, 1976.
- НЕНАДОВИЋ, М. Слободан. *Илустровани речник израза у народној архитектури*. Београд: Просвета, 2000.
- НИКОЛИЋ, М. Владимир. *Стари Пирот – етнолошке белешке из прошлости града*. Пирот: Научно дело, 1974.
- ПАВЛОВИЋ, Ст. Добривоје и др. *Народно градитељство на Балкану*. Београд: Републички завод за заштиту споменика културе Србије: Балканолошки институт САНУ: Друштво конзерватора Србије, 1987.
- ПЕТРОВИЋ, Ђорђе. *Народна архитектура: дократи и чардаци*. Београд: Грађевинска књига, 1955.
- ПЕТРОВИЋ, Ђорђе. *Стара огњишта и димњаци*. Београд: Зборник Архитектонског факултета Универзитета у Београду, 1953–56.
- ПЕШИЋ МАКСИМОВИЋ, Надежда. *Моравска кућа Србије: богатство облика*. Београд: Друштво конзерватора Србије: Републички завод за заштиту споменика културе, 2014.
- РОДИЋ, Зоран. *Народно градитељство и становање у пироту и околини*. Београд: ГЕМ 74/1 (стр. 109–142), 2010.
- ФИНДРИК, Ранко. *Димњаци на старим сеоским и градским кућама*. Београд: Гласник Друштва конзерватора Србије 10 (стр. 107–110), 1986.
- ФИНДРИК, Ранко. *Прилози познавању кровних покривача од дрвене грађе у нашем народном градитељству*. Краљево: Рашка баштина, бр. 2 (стр. 215–231), 1980.
- ФИНДРИК, Ранко. *Народно неимарство: становање*. Сирогојно: Музеј Старо село Сирогојно, 1994.
- ФИНДРИК, Ранко. *Народна архитектура: путеви чувања и заштите*. Београд: Друштво конзерватора Србије, 1985.
- ХАРТМАН, Николај. *Ästhetik*. Берлин: Walter de Gruyter&co., 1953.
- ХАСАНБЕГОВИЋ, Рабија. *Традиционална архитектура на територији општине Зајечар*. Београд: ГЕМ, бр. 42, 1978.
- ЧИНГ, Д. К. Френсис. *Визуелни речник архитектуре*. Београд: Грађевинска књига, 2006.

Поред наведене, кандидат је користио веома обимну литературу из области истраживачког рада. Наведени попис литературе и извора показује да је кандидат стекао добар увид у предметну материју, као и да је остварио увид у архивску грађу.

3.3. Опис и адекватност примењених научних метода

У оквиру рада на докторској дисертацији, кандидат мр Горица Љубенов је применила више истраживачких метода, чијом применом је проверила заснованост постављених научних хипотеза. Методолошким поступком кренула је историографским методом, тј. прикупљањем литературе, домаће и стране, електронског претраживања информација, прикупљања подлога географских, топографских, катастарских, који се тичу традиционалне архитектуре региона Старе планине. Прикупљање података на терену изводила је методом директног мерења, тј. вршила је архитектонско снимање објеката на терену, фотографисање и прикупљање усмених информација (интервјуа, анкета и сл.). Детаљном аналитичком методом спроведена је анализа аутентичности облика, а најбитнијом типолошко-компаративном методом најпре су класификовани и дефинисани основни типови декоративних облика према форми, пореклу и настанку, техници грађења и материјалу, па су они затим компарирани са карактеристичним примерима декорација у ширем региону старопланске области (Србије и Бугарске) насталих крајем 19. и првој половини 20. века. Помоћу методе синтезе изведене су опште класификације и систематизација теоријских ставова, као и закључци.

3.4. Применљивост остварених резултата

Како се овим радом дефинишу основни кодови и облици развоја традиционалне архитектуре у региону Старе планине и допуњују постојећа знања и грађа о стамбеној архитектури по планинским селима и општинама Пироту и Димитровграду, произлази да ће резултати истраживања спроведених у докторској дисертацији имати веома широку будућу примену као база за савремена истраживања у области проучавања градитељског наслеђа.

Такође, резултати ове докторске дисертације биће примењиви у процесу валоризације историјске архитектуре и њене заштите. Кроз сагледавање и дефинисање просторних, конструктивних и обликовних вредности традиционалне архитектуре предметног подручја крајем 19. и почетком 20. века, омогућиће се правилније схватање њиховог значаја за очување идентитета и аутентичности ових насеља у процесу савремене урбане и архитектонске трансформације.

Резултати истраживања ће се у адекватној форми користити и у академској настави из области историје архитектуре и заштите градитељског наслеђа.

3.5. Оцена достигнутих способности кандидата за самостални научни рад

У свом досадашњем истраживачком и стручном раду, кандидат мр Горица Љубенов показала је способности за спровођење научно-истраживачког рада, самосталност у претраживању литературе и обради релевантних података, информација и резултата.

Као круцијалну способност наводимо смисао кандидата за естетику као и способност систематичног размишљања и закључивања.

Резултат истраживања на магистарској тези и докторској дисертацији показали су способност кандидата за успешан самостални научно-истраживачки рад.

4. ОСТВАРЕНИ НАУЧНИ ДОПРИНОС

4.1. Приказ остварених научних доприноса

- Остварени научни допринос ужој научној области *историја, теорија и естетика архитектуре и визуелних уметности и обнова градитељског наслеђа* је у томе што су свеобухватно анализирани и компарирани декоративни елементи традиционалне архитектуре у региону Старе планине.
- Научни допринос кандидата такође се огледа у формирању базе података о јединственој и аутохтоној архитектури у оквирима Србије, као и успостављању критеријума њеног вредновања.
- Користећи се научним методама кандидат је у свом истраживању дошао до резултата који свакако доприносе јасном сагледавању значаја ове врсте културног наслеђа. Нпр. обрађени су традиционални архитектонски елементи на кућама, као и традиционални делови покућства на локалном нивоу (ћенарка, чуваркућа, ђурђевац) који су у савременом градитељству и савременом начину живота изгубили функцију.
- Остварене анализе и резултати допринос су не само за историју и теорију архитектуре и урбанизма већ и за вредновање и очување градитељског наслеђа, али и за друге науке које су уско повезане са њима.
- Кандидат је остварио допринос нарочито методолошком истраживању, посебно у фази компаративне методе. Захваљујући правилно постављеним циљевима у самој анализи предмета проучавања и одабиру литературе у делу историографске методе истраживања, постављене су хипотезе, које су потом успешно оправдане систематичном типолошком и компаративном анализом. Сходно постављеним критеријумима, кандидат доноси своје закључке и вредновање карактеристичних примера примењених декоративних облика и елемената у односу на ужи и шири контекст старопланинске архитектуре Србије, па и шире.

4.2. Критичка анализа резултата истраживања

С обзиром на то да је традиционална старопланинска архитектура Пиротског округа, а посебно декоративно обликовање ове архитектуре, слабо бележена, анализирана и уопште проучавана, научни допринос овог истраживаког рада је утолико значајнији и већи.

Детаљна примена метода проучавања доприноси очувању аутентичности народног градитељског наслеђа у Србији и омогућава целовитије очување наслеђа као верног документа прошлости (аутентичност облика и форме, функције, материјала и техника грађења, традиције) и преношење његовог културног значења на будуће генерације.

Потврда постигнутих научних резултата оствариће се приликом њихове будуће примене у области проучавања градитељског наслеђа, где ће нове чињенице откривене приликом истраживања допринети адекватнијем приступу валоризацији и заштити богатог фонда градитељског наслеђа Србије.

4.3. Верификација научних доприноса

Рад у научном часопису (M24):

У току је рецензија рада.

1. **Ljubenov, G., Cvetković, V.:** „Disappearing traditional architecture in the villages of Stara planina“, SPATIUM International Review, Belgrade, Serbia (ISSN 1450-569X).

Рад у научном часопису (M51):

Позитивно мишљење рецензије на рад, издато 28. 1. 2015. године

1. **Љубенов, Г., Цветковић, В.:** „Уметничко-занатски израз традиционалне народне архитектуре у региону Старе планине“, *Зборник за ликовне уметности Матице српске*, Нови Сад, Р. Србија (ISSN 0352-6844).

Рад у тематском часопису

(Часопис за архитектонско стваралаштво, теорију и критику у архитектури)

1. **Љубенов, Г., Цветковић, В.:** „Декоративно оформљеније на традиционалната старопланинска къща“, *Списание Архитектура, Софија, Българија*, № 2, стр. 52–55, 2015 (ISSN 0324-1254).

5. ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ

На основу детаљног прегледа и анализе докторске дисертације кандидата **мр Горице Љубенов, дипл. инж. арх.**, Комисија констатује да је предметна дисертација у складу са усвојеном темом, да су структура дисертације, примењена научна методологија, као и сви елементи обраде потпуно у складу са пријавом на коју је Универзитет у Београду дао своју сагласност. Дисертација је у потпуности задовољила све критеријуме квалитета, обима и вредности, као и научног доприноса који овакви истраживачки радови треба да имају. Као посебну вредност дисертације, Комисија истиче темељност са којом је кандидат прикупио обимну грађу на терену као и документацију завода за заштиту споменика културе, ИАУС итд. Остварено је усклађено повезивање теоријског и аналитичког сегмента истраживања, тако да Комисија високо оцењује резултате до којих је кандидат дошао.

Комисија посебно истиче научни допринос тезе у области валоризације градитељског наслеђа. Ова дисертација може имати примену у пракси код свих врста градитељског наслеђа као и кроз институције заштите културног наслеђа.

Имајући у виду целокупни научно-истраживачки опус кандидата, садржај докторске дисертације и оцене изнете у овом реферату, Комисија сматра да докторска дисертација под називом **ДЕКОРАТИВНО ОБЛИКОВАЊЕ ТРАДИЦИОНАЛНЕ НАРОДНЕ АРХИТЕКТУРЕ У РЕГИОНУ СТАРЕ ПЛАНИНЕ** кандидата **мр Горице Љубенов, дипл. инж. арх.**, у свему задовољава предвиђене услове и са задовољством предлаже Наставно-научном већу Архитектонског факултета Универзитета у Београду да прихвати, изложи на увид јавности, упути на коначно усвајање Већу научних области грађевинско-урбанистичких наука Универзитета у Београду и након тога закаже јавну одбрану докторске дисертације.

У Београду, 12. 3. 2015.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

Председник: др Мирјана Ротер Благојевић, ванредни професор
Архитектонског факултета Универзитета у Београду

Ментор и члан: др Милорад Рибар, редовни професор
Архитектонског факултета Универзитета у Београду

Члан: др Александар Кадиевић, редовни професор
Филозофског факултета Универзитета
у Београду

Члан: др Игор Марић, дипл. инж. арх.,
научни сарадник ИАУС